

III

(Akty przygotowawcze)

KOMITET REGIONÓW

135. SESJA PLENARNA KR-U, 26.6.2019–27.6.2019

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Czysta planeta dla wszystkich. Europejska długoterminowa wizja strategiczna dobrze prosperującej, nowoczesnej, konkurencyjnej i neutralnej dla klimatu gospodarki

(2019/C 404/11)

Sprawozdawca:	Michele EMILIANO (IT/PES), przewodniczący regionu Apulia
Dokument źródłowy:	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, Komitetu Regionów i Europejskiego Banku Inwestycyjnego „Czysta planeta dla wszystkich. Europejska długoterminowa wizja strategiczna dobrze prosperującej, nowoczesnej, konkurencyjnej i neutralnej dla klimatu gospodarki”
	COM(2018) 773 final

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Wdrożenie długoterminowej strategii do 2050 r.

1. Z zadowoleniem przyjmuje komunikat pt. „Czysta planeta dla wszystkich” i popiera cel, by do roku 2050 osiągnąć neutralność emisyjną (zeroemisyjność netto). Wzywa Komisję Europejską, aby z myślą o realizacji tego zamierzenia opracowała jeszcze bardziej ambitny plan działania przez podjęcie środków mających na celu utrzymanie globalnego ocieplenia na poziomie 1,5 °C powyżej poziomu sprzed epoki przemysłowej. Pierwszeństwo należy dać przy tym najambitniejszym scenariuszom. Apeluje także do Komisji o zbadanie wpływu różnych scenariuszy na aspekty klimatyczne, zdrowotne, środowiskowe, gospodarcze i społeczne, a także o zaproponowanie odnośnych kompleksowych ram prawnych opartych na teź ocenie i zgodnych ze strategią na rzecz wdrażania celów zrównoważonego rozwoju ONZ. W tym kontekście z zadowoleniem przyjmuje również trwające na szczeblu UE, w tym w Komitecie Regionów, prace nad dokumentem otwierającym debatę na temat zrównoważonej Europy, dotyczące sposobu włączenia władz lokalnych i regionalnych w kluczowe procesy transformacji.
2. Podkreśla potrzebę inwestowania w kształcenie i podnoszenie świadomości na temat kwestii związanych z klimatem wśród obywateli, a zwłaszcza młodych ludzi, którzy coraz bardziej niepokoją się ich zdaniem zbyt powolnymi postępami w rozwiązywaniu tego problemu. Zaznacza, że władze lokalne i regionalne – we współpracy z instytucjami edukacyjnymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego – mają do odegrania ważną rolę we wspieraniu tego zaangażowania oraz w reagowaniu na oczekiwania młodych ludzi.
3. Ponownie wzywa państwa członkowskie i Komisję Europejską do ustanowienia stałej, wielopoziomowej platformy dialogu na temat energii, określonej w rozporządzeniu w sprawie zarządzania unią energetyczną, obejmującej aspekty klimatyczne i środowiskowe, aby wspierać regiony i władze lokalne, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, przedsiębiorstwa i inne zainteresowane strony w transformacji energetyki⁽¹⁾. W tym kontekście oświadcza, że jest gotów, jeśli Komisja Europejska o to wniesie, utworzyć strukturę wymiany technicznej w zakresie wdrażania pakietu dotyczącego czystej energii na szczeblu lokalnym lub regionalnym.

⁽¹⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Regionów „Zarządzanie unią energetyczną i czysta energia” (2017/C 342/13), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52017AR0830>.

4. Przypomina o kluczowej roli władz lokalnych i regionalnych we wdrażaniu polityki publicznej w zakresie klimatu i energii oraz w promowaniu zmian zachowań niezbędnych do jej skutecznego wdrożenia, a także w zapewnianiu akceptacji tych zmian przez wszystkich obywateli z wykorzystaniem konkretnej strategii dekarbonizacji służącej osiągnięciu celu zerowej emisji. W związku z tym zwraca uwagę na działania podjęte przez Porozumienie Burmistrzów w sprawie Klimatu i Energii i wzywa Komisję do dalszego promowania tej inicjatywy i poparcia innych podobnych inicjatyw w celu wsparcia lokalnych działań i ustanowienia stałego mechanizmu konsultacji opartego na dialogu „Talanoa”⁽²⁾.

5. Zwraca uwagę na wspieranie inicjatyw takich jak Porozumienie Burmistrzów w sprawie Klimatu i Energii. Dzięki bezpośrednim kontaktom między władzami lokalnymi a Komisją umożliwia ono oddolny rozwój konkretnego planu, który w oparciu o plany działania na rzecz zrównoważonej energii i klimatu nabiera kształtu zintegrowanego planu zarządzania terytorialnego w celu przeciwdziałania zmianom klimatu, w koordynacji z innymi lokalnymi podmiotami zaangażowanymi w zintegrowane krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu oraz w ramach realizacji celów zrównoważonego rozwoju.

6. Wzywa Komisję do zagwarantowania, że krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu oraz krajowe strategie długoterminowe będą zharmonizowane z porozumieniem paryskim i strategią na 2050 r. oraz z celami zrównoważonego rozwoju. Uważa za istotne, aby te plany i strategie były opracowywane w ramach wielopoziomowego dialogu z wykorzystaniem metody partycypacyjnej i w oparciu o dobre praktyki istniejące na poziomie regionalnym i lokalnym. Proponuje ponadto, aby skrócić czas wymagany do okresowego przeglądu tych planów oraz zinstytucjonalizować system wkładów ustalonych na szczeblu lokalnym w celu połączenia go z systemem wkładów ustalonych na szczeblu krajowym.

7. Wzywa Komisję do rzeczywistego uwzględnienia szczególnie trudnej sytuacji niektórych regionów, takich jak regiony najbardziej oddalone, i obywateli w procesie przechodzenia na neutralność klimatyczną w Europie, tak by uniknąć odrzucenia procesu transformacji. Apeluje także o utworzenie europejskiego obserwatorium neutralności klimatycznej, które miałyby za zadanie przyczynić się do spełnienia krajowych zobowiązań dotyczących sprawozdawczości w zakresie zarządzania unią energetyczną oraz pomagać w mapowaniu i monitorowaniu trudności, a jednocześnie w aktualizacji kompetencji w ramach unijnej panoramy umiejętności. W ramach tych środków na rzecz neutralności klimatycznej Europy należy uwzględnić regionalne i lokalne potrzeby w zakresie umiejętności w celu dostosowania opracowywania polityki na rzecz zrównoważoności do rozwoju umiejętności pozwalających znaleźć dobrej jakości i nieulegające dezaktualizacji miejsca pracy w najbardziej zagrożonych regionach oraz w celu ułatwienia skutecznej wymiany dobrych praktyk między tymi regionami, również w oparciu o istniejące wskaźniki złożone i ewentualnie inne, które należy określić.

8. Zwraca uwagę na specyficzne cechy różnych obszarów europejskich pod względem klimatu, środowiska, krajobrazu, mobilności i struktury gospodarczo-społecznej oraz podkreśla znaczenie dostosowania realizacji strategii w zależności od specyficznych cech geograficznych, geopolitycznych i gospodarczych danego obszaru, wychodząc poza granice czysto administracyjne.

9. Podkreśla potrzebę zapewnienia całościowego podejścia łączącego instrumenty i strategie w ramach ogólnych strategii politycznych UE dotyczących celów zrównoważonego rozwoju, spójności i gospodarki o obiegu zamkniętym, a także konieczność podjęcia konkretnych działań dotyczących np. polityki energetycznej, łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej oraz transformacji regionów górniczych.

Neutralność klimatyczna systemu energetycznego

10. Zwracając uwagę na kluczową rolę władz lokalnych i regionalnych w partycypacyjnym wdrażaniu polityki energetycznej i klimatycznej, uznaje wzorcową rolę organów publicznych we wszystkich sektorach, poczynając od zarządzania budynkami publicznymi i przedsiębiorstwami publicznymi. Dlatego też podkreśla znaczenie planów dotyczących poprawy efektywności energetycznej budynków publicznych przy zastosowaniu kryteriów zrównoważonych zamówień publicznych oraz systemów zarządzania energią i środowiskiem zgodnie z minimalnymi wymogami środowiskowymi⁽³⁾.

11. Wzywa Komisję Europejską do dalszego promowania efektywności energetycznej budynków jako priorytetu w celu ograniczenia emisji z istniejących budynków, a także do zadbania o to, by dotacje publiczne i instrumenty finansowe umożliwiały właścicielom poprawę efektywności energetycznej budynków za pomocą działań w zakresie modernizacji. Ponadto niezbędne inwestycje i pomoc państwa powinny być klasyfikowane jako koszty kapitałowe w celu zapewnienia władzom lokalnym i regionalnym marginesu swobody. Przyczyni się to w znacznym stopniu do podniesienia średniej rocznej stopy modernizacji budynków.

⁽²⁾ <https://unfccc.int/topics/2018-talanoa-dialogue-platform>

⁽³⁾ Komunikaty Komisji Europejskiej: COM(2008) 397 „Plan działania na rzecz zrównoważonej konsumpcji i produkcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej”, COM(2008) 400 „Zamówienia publiczne na rzecz poprawy stanu środowiska” i COM(2015) 615 „Zamknięcie obiegu – plan działania UE dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym”, przyjęte przez Radę Unii Europejskiej.

12. Przypomina o znaczeniu ochrony podmiotów znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji przed ubóstwem energetycznym oraz zapewnienia wszystkim obywatelom europejskim równego dostępu do podstawowych usług energetycznych.

13. Wzywa Komisję do promowania zrównoważonego podejścia opartego na obiegu zamkniętym na etapie projektowania i budowy nowych budynków, a także zarządzania nimi, tj. uwzględniającego efektywność energetyczną i wykorzystanie źródeł odnawialnych zgodnie z przykładem inicjatywy Level(s) ⁽⁴⁾. W tym celu należy ustanowić wymogi dotyczące zrównoważenia środowiskowego i efektywności ekologicznej wyrobów i procedur budowlanych z perspektywy cyklu życia, a także wymogi dotyczące dokumentacji na temat wykorzystanych materiałów, co wiąże się ze stałymi inwestycjami w normy, wymogami dotyczącymi ekoprojektu, deklaracjami środowiskowymi produktów oraz systemami informacyjnymi dla analizy pełnego cyklu życia.

14. Zdecydowanie uważa, że w przyszłości należy w świetle rozwoju technologii dalej zrewidować cel 32-procentowego udziału energii ze źródeł odnawialnych na szczeblu UE, tak by dojść do 40 % do 2030 r. w celu osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r., oraz że w każdym przypadku należy odpowiednio zachęcać i wspierać regiony europejskie zdolne do przekroczenia tego poziomu.

15. Z zadowoleniem przyjmuje formalne ustanowienie lokalnych społeczności energetycznych w ramach pakietu dotyczącego czystej energii ⁽⁵⁾, wzywa państwa członkowskie do wykorzystania ich potencjału ⁽⁶⁾ oraz podkreśla potrzebę ustanowienia ukierunkowanych systemów wsparcia finansowego, w ramach których pierwszeństwo miałyby terytoria borykające się z trudnościami, takie jak regiony, w których odizolowane systemy energii elektrycznej nie są połączone z dużymi sieciami europejskimi. Zwraca uwagę, że na szczeblu lokalnym i regionalnym publiczne i prywatne przedsiębiorstwa energetyczne są ważnymi podmiotami transformacji energetycznej.

16. Podkreśla znaczenie wspierania dekarbonizacji i osiągnięcia zerowego poziomu emisji oraz wezwania państw członkowskich do ustanowienia, wraz z regionami i w oparciu o dokumenty referencyjne BAT, konkretnych planów działania na rzecz przekształcenia elektrowni i infrastruktury korzystających z paliw kopalnych oraz elektrowni jądrowych, co pomoże zachęcić do korzystania ze źródeł odnawialnych (takich jak wodór) i technologii w celu dekarbonizacji europejskiego sektora gazu. Podkreśla, że niezbędnym warunkiem przejścia na odnawialne źródła energii jest odpowiednie ustalenie cen energii ze źródeł kopalnych w ramach systemu handlu uprawnieniami do emisji lub poprzez społecznie akceptowalne opodatkowanie. Dlatego z zadowoleniem przyjmuje niedawny komunikat Komisji Europejskiej w sprawie bardziej skutecznego i demokratycznego procesu podejmowania decyzji w unijnej polityce energetycznej i klimatycznej i uważa, że wiele z sugestii zawartych w tym dokumencie, zwłaszcza odnośnie do kluczowego elementu opodatkowania energii, ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia skoordynowanej, spójnej i terminowej reakcji na ogromne wyzwania, przed jakimi stoi UE.

Planowanie przestrzenne i neutralność klimatyczna

17. Przypomina o centralnej roli organów lokalnych i regionalnych we wdrażaniu polityki w dziedzinie zrównoważonej mobilności osób i towarów, w tym przez planowanie miejskie i planowanie przestrzenne mające na celu przywrócenie równowagi między różnymi rodzajami transportu, ograniczenie korzystania z pojazdów silnikowych i zmniejszenie zużycia gruntów.

18. Ponownie podkreśla, że należy zapewnić neutralność klimatyczną sektora transportu stanowiącego jedyny sektor, w którym emisje CO₂ nadal przekraczają poziom z 1990 r. ⁽⁷⁾, w tym przez zwiększenie wsparcia finansowego i technicznego dla takich platform europejskich jak platforma inteligentnej specjalizacji w dziedzinie energii (S3P – Energia) ⁽⁸⁾.

19. Wzywa Komisję do odblokowania funduszy europejskich w celu przyspieszenia budowania punktów ładowania pojazdów, aby zagwarantować, że obecna infrastruktura nie będzie hamować przechodzenia na czystą mobilność w Europie i będzie w stanie sprostać przyszłemu popytowi.

20. Podkreśla znaczenie wspierania i finansowania przejścia na środki transportu publicznego, zbiorowego, multimodalnego i intermodalnego, w tym przez opracowanie platform logistycznych i planów zarządzania mobilnością na szczeblu lokalnym i regionalnym z uwzględnieniem m.in. specyfiki regionów słabo zaludnionych, peryferyjnych, najbardziej oddalonych i wyciecznych.

⁽⁴⁾ <http://ec.europa.eu/environment/eussd/buildings.htm>

⁽⁵⁾ <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-strategy-and-energy-union/clean-energy-all-europeans>

⁽⁶⁾ Modele lokalnej kontroli nad energetyką i rola lokalnych społeczności energetycznych w transformacji energetycznej w Europie (CDR 2515/2018), <https://cor.europa.eu/EN/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-2515-2018>.

⁽⁷⁾ „Europa w ruchu – promowanie sprawnych rozwiązań w zakresie mobilności” (CdR 3560/2017), <https://cor.europa.eu/pl/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-3560-2017>.

⁽⁸⁾ <https://e3p.jrc.ec.europa.eu/articles/smart-specialisation-platform-energy-s3p-energy>

21. Podkreśla, że istotne jest, aby plany mobilności były spójne ze wzrostem produkcji i dystrybucji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych i paliw odnawialnych⁽⁹⁾, ukierunkowane na osiągnięcie celu zerowej emisji z ruchu drogowego oraz zintegrowane z planowaniem miejskim i przestrzennym, a także – w stosownych przypadkach – z planami działania na rzecz zrównoważonej energii i klimatu. Odnotowuje, że polityka w tym zakresie odgrywa kluczową rolę dla poprawy jakości życia i ochrony zdrowia obywateli.

22. Podkreśla potrzebę zwrócenia szczególnej uwagi na możliwe środki dekarbonizacji sektora transportu przez wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii i alternatywnych paliw oraz, w rezultacie, stworzenie specjalnej infrastruktury zapewniającej dostawę energii z ekologicznych i zdywersyfikowanych źródeł, zwłaszcza poprzez wzmocnienie lokalnych operatorów sieci dystrybucyjnych.

23. Podkreśla znaczenie interakcji między wykorzystaniem gruntów, łagodzeniem zmiany klimatu i potencjałem adaptacyjnym oraz wagę zajęcia się ogromnym wpływem rolnictwa na klimat jako kluczowych elementów strategii mającej na celu pogodzenie postanowień porozumienia paryskiego i celów zrównoważonego rozwoju z większym dobrobytem środowiskowym, zdrowotnym i gospodarczo-społecznym.

24. Podkreśla rolę społeczności wyspiarskich jako potencjalnych laboratoriów polityki neutralności klimatycznej i zwraca uwagę na potrzebę zastosowania środków dekarbonizacji w transporcie morskim, przy tym należy mieć wzgląd na obszary szczególnie narażone, które są w dużym stopniu zależne od transportu morskiego.

Neutralność klimatyczna systemu gospodarczego

25. Zwraca uwagę na rolę zrównoważonych zamówień publicznych we wspieraniu rozwoju ekologicznej gospodarki i zmian w zachowaniu, a także na znaczenie szybkiego przechodzenia do ekologicznych zamówień publicznych oraz korzystania z systemów zarządzania środowiskowego w sektorze prywatnym, począwszy od pełnego wdrożenia dyrektywy w sprawie emisji przemysłowych⁽¹⁰⁾ i dokumentów referencyjnych BAT dla każdego sektora produkcyjnego oraz systemów certyfikacji środowiskowej EMAS i ISO⁽¹¹⁾.

26. Zwraca uwagę na brak odniesień w strategii do sektora odpadów, do europejskiej hierarchii postępowania z odpadami i do zasad gospodarki o obiegu zamkniętym⁽¹²⁾. W związku z tym proponuje wprowadzenie środków służących niezwłocznemu ustanowieniu jednolitych kryteriów dotyczących utraty statusu odpadu w celu ograniczenia czynności związanych z unieszkodliwianiem odpadów, sprzyjania odzyskiwaniu odpadów i zmniejszenia emisji zanieczyszczeń pochodzących z odnośnych procesów przemysłowych. Podkreśla, że należy zmniejszyć do minimum ilość odpadów również dzięki wymogom dotyczącym ekoprojektu odnośnie do składu chemicznego i przydatności produktów do odzysku, a także dzięki inwestycjom w sortowanie i recykling odpadów i energii.

27. Przypomina, że należy zwrócić szczególną uwagę na regiony, w których skupia się przemysł energochłonny i infrastruktura energetyczna, aby zapewnić szybkie rozpoczęcie sprawiedliwej i kompleksowej transformacji energetycznej dzięki ograniczeniu lub zrekompensowaniu skutków społecznych i środowiskowych, a także podkreśla wagę dopilnowania, by władze lokalne i regionalne oraz obywatele, organizacje pozarządowe, sektor przedsiębiorstw, uczelnie wyższe i instytuty badawcze były zaangażowane w przygotowywanie środków kompensujących potencjalne negatywne skutki transformacji energetycznej.

28. Przypomina o konieczności zapewnienia sprawiedliwego podziału kosztów środowiskowych oraz korzyści zdrowotnych, środowiskowych, gospodarczych i społecznych wśród obywateli, których dotyczą lokalizacja infrastruktury energetycznej oraz zmiany niezbędne w procesie transformacji. W szczególności podkreśla istotne znaczenie tego, by zaangażować władze lokalne i regionalne na obszarach, przez które przebiega infrastruktura przesyłająca duże ilości energii, w ustanowienie, wraz z właściwymi organami krajowymi, kryteriów rozdziału środowiskowych kosztów i korzyści, tak by zapewnić sprawiedliwy udział w uzyskanych dochodach obywatelom, których kwestia ta najbardziej dotyczy. Podkreśla także, że wszystkie polityki unijne, w tym polityka na rzecz handlu z krajami spoza UE, muszą zostać dostosowane do celu neutralności klimatycznej.

⁽⁹⁾ „Osiągnięcie mobilności niskoemisyjnej” (CdR 6151/2017), <https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-6151-2017>.

⁽¹⁰⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola) (Dz.U. L 334 z 17.12.2010, s. 17), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32010L0075>.

⁽¹¹⁾ Rozporządzenie Komisji (UE) 2017/1505 z dnia 28 sierpnia 2017 r. zmieniające załączniki I, II i III do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009 w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekozarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS) (Dz.U. L 222 z 29.8.2017, s. 1), <https://www.iso.org/home.html>.

⁽¹²⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/851 z dnia 30 maja 2018 r. zmieniająca dyrektywę 2008/98/WE w sprawie odpadów (Dz.U. L 150 z 14.6.2018, s. 109). Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/852 z dnia 30 maja 2018 r. zmieniająca dyrektywę 94/62/WE w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych (Dz.U. L 150 z 14.6.2018, s. 141). Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/850 z dnia 30 maja 2018 r. zmieniająca dyrektywę 1999/31/WE w sprawie składowania odpadów (Dz.U. L 150 z 14.6.2018, s. 100). Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/849 z dnia 30 maja 2018 r. zmieniająca dyrektywy 2000/53/WE w sprawie pojazdów wycofanych z eksploatacji, 2006/66/WE w sprawie baterii i akumulatorów oraz zużytych baterii i akumulatorów i 2012/19/UE w sprawie użytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (Dz.U. L 150 z 14.6.2018, s. 93).

Strategie pochłaniania i kompensowania emisji

29. Z zadowoleniem przyjmuje aktualizację unijnej strategii dotyczącej biogospodarki ⁽¹³⁾ wspierającej rozwój systemów produkcji, które umożliwiają zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych.

30. Przypomina o kluczowej roli obszarów zieleni miejskiej i wiejskiej w walce ze zmianą klimatu, gdyż są to systemy ekologiczne pełniące funkcję naturalnych odpowiedników pochłaniaczy dwutlenku węgla, szczególnie w regionach szczególnie narażonych, w tym regionach najbardziej oddalonych i wyspiarskich. Przypomina, że dla ograniczenia emisji istotne są: poprawa gospodarki glebami organicznymi, restytucja torfowisk i terenów podmokłych, a także wszystkie systemy agronomiczne i systemy wychwytywania emisji; podkreśla ponadto konieczność promowania i wspierania ochrony dziedzictwa leśnego i właściwego zarządzania nim oraz pełnej integracji polityki rolnej i leśnej z polityką zarządzania ryzykiem hydrogeologicznym i klimatycznym.

31. Wzywa Komisję Europejską do zaangażowania regionów i władz lokalnych w realizację rozporządzeń dotyczących wspólnego wysiłku redukcyjnego (ESR) oraz włączenia emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych pochodzących z działalności związanej z użytkowaniem gruntów, zmianą użytkowania gruntów i leśnictwem (LULUCF) ⁽¹⁴⁾, w wyznaczenie celów redukcji emisji do 2030 r. oraz w określenie realistycznych inicjatyw na rzecz ich osiągnięcia.

32. Zwraca uwagę na kompetencje miast i regionów w gromadzeniu danych potrzebnych do opracowania inwentaryzacji emisji gazów cieplarnianych w sektorach objętych rozporządzeniami LULUCF i ESR oraz zaleca, aby państwa członkowskie i Komisja wspierały te podmioty w celu zwiększenia ich zdolności ⁽¹⁵⁾.

33. Podkreśla konieczność dalszego rozwijania wszelkich technik i technologii mających na celu całkowite odzyskiwanie masy i energii w systemach produkcyjnych oraz wszelkich form rekompensat środowiskowych za rozproszone i niezorganizowane emisje, w tym emisje dwutlenku węgla, które będą musiały zostać skompensowane przez naturalne systemy ekologiczne oraz – jeśli nie będzie innych możliwości – przy użyciu technik wychwytywania i składowania dwutlenku węgla (CCS). Zaznacza jednak, że należy jeszcze udowodnić skuteczność i bezpieczeństwo takich technologii i że w związku z tym trzeba nadać absolutnie priorytetowe znaczenie działaniom mającym na celu unikanie emisji.

Finansowanie neutralności klimatycznej

34. Przypomina o znaczeniu zapewnienia wystarczającego pokrycia finansowego pozwalającego osiągnąć gospodarkę bezemisyjną poprzez zwiększenie części PKB przeznaczanej co roku na system energetyczny i jego infrastrukturę, a także z zadowoleniem przyjmuje plan działań na rzecz finansowania zrównoważonego wzrostu opublikowany przez Komisję w 2018 r. ⁽¹⁶⁾

35. Ponownie podkreśla potrzebę zwiększenia celu w zakresie wydatków w budżecie UE na rzecz klimatu do co najmniej 30 % oraz pełnego wdrożenia zobowiązań podjętych w ramach porozumienia paryskiego, w tym długoterminowego finansowania przeznaczonego na ten cel przez rządy krajowe ⁽¹⁷⁾.

36. Podkreśla, że z uwagi na spodziewane istotne konsekwencje społeczne przejścia na gospodarkę o zerowej emisji gazów cieplarnianych konieczne będzie utworzenie specjalnego funduszu sprawiedliwej transformacji, tak aby wspierać te regiony lub sektory społeczeństwa, w których krótkoterwale skutki odchodzenia od paliw kopalnych będą najbardziej odczuwalne.

⁽¹³⁾ „Zrównoważona biogospodarka dla Europy: wzmocnienie powiązań między gospodarką, społeczeństwem i środowiskiem” (2018).

⁽¹⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/842 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie wiążących rocznych redukcji emisji gazów cieplarnianych przez państwa członkowskie od 2021 r. do 2030 r. przyczyniających się do działań na rzecz klimatu w celu wywiązania się z zobowiązań wynikających z Porozumienia paryskiego oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 525/2013 (Dz.U. L 156 z 19.6.2018, s. 26) – Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2009/406/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie wysiłków podjętych przez państwa członkowskie, zmierzających do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych w celu realizacji do roku 2020 zobowiązań Wspólnoty dotyczących redukcji emisji gazów cieplarnianych (Dz.U. L 140 z 5.6.2009, s. 136), <https://unfccc.int/topics/land-use/workstreams/land-use-land-use-change-and-forestry-lulucf>.

⁽¹⁵⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Regionów „Wnioski ustawodawcze dotyczące rozporządzenia w sprawie wspólnego wysiłku redukcyjnego oraz rozporządzenia w sprawie LULUCF” (Dz.U. C 272 z 17.8.2017, s. 36), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52016AR5780>.

⁽¹⁶⁾ Komunikat Komisji Europejskiej COM(2018) 97 final „Plan działania: finansowanie zrównoważonego wzrostu gospodarczego”.

⁽¹⁷⁾ „Program InvestEU” (CDR 03766/2018), sprawozdawca: Konstantinos Agorastos (EL/EPL).

37. Przypomina, że potrzebne są znaczne środki finansowe na rozwój innowacyjnych rozwiązań, w tym odnawialnych źródeł energii i ich integrację na rynku, w związku z czym uważa, że należy opracować zintegrowane i wspólne podejście organów na wszystkich szczeblach w celu połączenia różnych źródeł finansowania i osiągnięcia efektu mnożnikowego, podnosząc świadomość na temat istnienia różnych instrumentów i zwiększając ich ogólną dostępność. Wskazuje także, że przepisy UE dotyczące energii odnawialnej i pomocy państwa muszą zostać poddane przeglądowi, tak by były zarówno korzystne, jak i ukierunkowane na rozwój nowych bezemisyjnych technologii w kontekście korzyści dla klimatu i zrównoważonego rozwoju. Należy na przykład dostosować dyrektywę w sprawie opodatkowania energii i przepisy dotyczące pomocy państwa, by móc obniżyć podatki od energii ze źródeł odnawialnych i by energia taka stała się konkurencyjna wobec energii ze źródeł kopalnych.

38. Podkreśla, że inwestycje w zrównoważoną infrastrukturę są niezwykle opłacalne w perspektywie długoterminowej, ponieważ przyczyniają się do znacznego wzrostu zarówno PKB, jak i wskaźnika zatrudnienia. Ponadto zauważa, że inwestycje te prowadzą do oszczędności gospodarczych, gdyż pozwalają na zmniejszenie zużycia energii i ograniczenie importu paliw kopalnych.

39. Ponownie podkreśla, że przepisy dotyczące zamówień publicznych i procedur prawnych mające na celu pobudzenie inwestycji powinny być jasne, proste i jednolite⁽¹⁸⁾. Z zadowoleniem przyjmuje ambitne postanowienie Komisji dotyczące uproszczenia przepisów w okresie programowania 2021–2027 i przyjęcia jednego rozporządzenia dla EFRR i Funduszu Spójności⁽¹⁹⁾.

40. Przypomina, jak ważne jest zapewnienie neutralności klimatycznej, zrównoważenia środowiskowego i dostosowania do zmiany klimatu jako elementów przekrojowych w ramach wszystkich programów finansowania zobowiązanych do uwzględnienia celów gospodarki neutralnej dla klimatu, które należy osiągnąć za pomocą określenia konkretnych wskaźników. Z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę ekologicznego europejskiego semestru⁽²⁰⁾, w ramach której wzywa się do podjęcia dalszych wysiłków w tym zakresie. W tym kontekście sugeruje również uwzględnienie wskaźników związanych z klimatem w ramach opracowywanego przez Komisję sprawozdania przedkładanego w ramach mechanizmu ostrzegania.

41. Proponuje, by ocenie skutków *ex ante* wniosków ustawodawczych UE towarzyszyła zawsze ocena wpływu na klimat i ocena wkładu w realizację celów wytyczonych w porozumieniu paryskim⁽²¹⁾. Domaga się także, by przewidziano dokonanie odpowiedniej oceny wpływu europejskich funduszy przeznaczonych dla sektorów i regionów dotkniętych transformacją energetyki w trosce o to, by fundusze te skutecznie wspierały ten proces.

42. Podkreśla, że wysokie wskaźniki współfinansowania ze strony UE mają istotne znaczenie dla zapewnienia dostępu do funduszy małym władzom lokalnym i regionalnym, a także zwraca uwagę na potrzebę określenia szczególnych metod i wskaźników uwzględniających cele gospodarki neutralnej dla klimatu, które będą stosowane do oceny finansowanych projektów.

43. Podkreśla rolę sektora ubezpieczeniowego w radzeniu sobie ze stratami i szkodami w celu wzmocnienia odporności na szczeblu lokalnym.

44. Z zadowoleniem przyjmuje odniesienie do oczekiwanych oszczędności w sektorze zdrowia wynikających z polityki klimatycznej i środowiskowej i wzywa Komisję do dalszego zbadania możliwości wyliczenia takich oszczędności poprzez określenie konkretnych wskaźników, m.in. przy udziale WHO⁽²²⁾. W tym kontekście zwraca uwagę na doświadczenia takiej struktury jak sieć WHO „Zdrowe miasta” i wzywa do zwiększenia wysiłków na rzecz tworzenia synergii między takimi inicjatywami a tymi, które koncentrują się na transformacji energetyki i zmianie klimatu w miastach.

45. Popiera cele planu działania w zakresie finansowania zrównoważonego wzrostu gospodarczego oraz chęć umożliwienia sektorowi finansowemu i inwestorom prywatnym uczestnictwa w osiąganiu ambitnych i wspólnych celów dotyczących klimatu i zrównoważenia środowiskowego. Przyznaje, że mobilizacja prywatnego kapitału wymaga długoterminowego planowania i stabilności regulacyjnej na szczeblu unijnym i krajowym, lecz także lokalnym i regionalnym.

⁽¹⁸⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/23/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania koncesji (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 1), dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 65) oraz dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylająca dyrektywę 2004/17/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 243).

⁽¹⁹⁾ „Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz Fundusz Spójności”, sprawozdawca: Michiel Rijsberman (NL/ALDE).

⁽²⁰⁾ http://ec.europa.eu/environment/integration/green_semester/index_en.htm.

⁽²¹⁾ Opinia „Finansowanie polityki klimatycznej: niezbędne narzędzie wdrażania porozumienia z Paryża” (COR 2108/2017), <https://cor.europa.eu/PL/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-2108-2017>.

⁽²²⁾ <https://www.who.int/publications/guidelines/en/>

46. Podkreśla znaczenie posiadania solidnych ram finansowania badań i działań w dziedzinie technologii wspierającej neutralność klimatyczną i z zadowoleniem przyjmuje utworzenie funduszu innowacyjnego. Wzywa do szybkiego zatwierdzenia rozporządzenia wykonawczego ⁽²³⁾ i utworzenia „wolnych stref wiedzy” korzystających ze znacznych ulg podatkowych.

47. Podkreśla, że dla organów lokalnych i regionalnych ważne jest, aby mogły dysponować zintegrowanymi, spójnymi i łatwymi do zarządzania ramami zobowiązań i najlepszymi dostępnymi technikami za pośrednictwem portalu zawierającego BAT dla każdego sektora, projekty „Horyzont 2020” i inicjatywy Porozumienia Burmistrzów.

Zachowanie zgodności z międzynarodowymi zobowiązaniami i obowiązującymi przepisami

48. Z zadowoleniem przyjmuje ambitny cel UE dotyczący propagowania wdrażania strategii politycznych i działań w skali globalnej, aby odwrócić obecną nie zrównoważoną tendencję wzrostu emisji, i wzywa instytucje UE oraz państwa członkowskie do stabilnego, trwałego i systematycznego zaangażowania organów lokalnych i regionalnych we wdrażanie globalnej agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju i jej 17 celów zrównoważonego rozwoju ⁽²⁴⁾ oraz porozumienia paryskiego, m.in. przez włączenie KR-u do prac przygotowawczych do COP25, tak aby zapewnić poparcie dla stanowiska negocjacyjnego UE na wszystkich szczeblach sprawowania rządów.

49. Apeluje o przyznanie jednemu z przedstawicieli KR-u roli obserwatora we wszystkich pracach przygotowawczych organów UNFCCC, tak aby zapewnić należyte uwzględnienie potrzeb władz lokalnych i regionalnych i ich potencjał działania za pomocą konkretnych środków oraz wnieść wkład w otwartą, kompleksową i przejrzystą ocenę wspólnych działań prowadzonych w ramach globalnego przeglądu.

Bruksela, dnia 27 czerwca 2019 r.

Karl-Heinz LAMBERTZ
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów

⁽²³⁾ Wniosek dotyczący rozporządzenia delegowanego (UE) z dnia 26 lutego 2019 r. dotyczącego działania funduszu innowacyjnego, C(2019)1492 final.

⁽²⁴⁾ Cele zrównoważonego rozwoju (ang. Sustainable Development Goals (SDG)).